

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 10. november 2023
Kontor: Straffuldbyrdeskontoret
Sagsbeh: Josefine Kirst Müntzberg
Sagsnr.: 2023-07510
Dok.: 3017795

Besvarelse af spørgsmål nr. 159 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 159 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 13. oktober 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL).

Peter Hummelgaard

/

Thomas Jørn Rasmussen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 159 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren – idet der henvises til REU alm. del - Bilag 275 (2022-23, 2. samling) – oplyse, om fængslernes praksis angående ikendelse af disciplinærstraf for ytringer, som bedømmes som »upassende sprogbrug«, herunder nonverbale ytringer som at give nogen fingeren, at rulle med øjnene og at slå hårdt i bordet for at understrege en pointe, er forenelig med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende EMRK artikel 10, om fængslernes praksis i fornødent omfang er foreskrevet ved lov, og om konventionens krav om proportionalitet (”nødvendigt i et demokratisk samfund”) er opfyldt?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der har oplyst følgende:

”1. Direktoratet for Kriminalforsorgen kan oplyse, at disciplinærstraf i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse ikendes indsatte i medfør af straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (§§ 67-72).

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 1, at en indsat skal ikendes disciplinærstraf, såfremt den indsatte har overtrådt et eller flere af de i bestemmelsen angivne forhold. I helt særlige tilfælde kan kriminalforsorgsområdet dog undlade at ikende disciplinærstraf, jf. stk. 2. Kriminalforsorgen er således i medfør af lovgivningen som altovervejende hovedregel forpligtet til at ikende en disciplinærstraf.

Kriminalforsorgsområderne kan ikende disciplinærstraf for upassende sprogbrug eller adfærd, når der i de lokale regler/husordener for fængsler og arresthuse er fastsat bestemmelser om, at sådan sprogbrug eller adfærd kan medføre disciplinærstraf, jf. § 67, stk. 1, nr. 9.

2. Direktoratet kan desuden oplyse, at retningslinjerne vedrørende upassende sprogbrug og adfærd i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse blev udarbejdet på baggrund af en anbefaling fra en af Justitsministeriet nedsat arbejdsgruppe om medarbejdersikkerhed. Baggrunden for retningslinjerne var således overordnet et øget fokus på medarbejdernes sikkerhed og mere konkret et ønske om at understøtte en indsats, hvor upassende sprogbrug og adfærd ikke ville blive tolereret. Målet med retningslinjerne var, at en mere ensartet håndtering af upassende sprogbrug og adfærd ville

nedbringe konfliktniveauet samt at understøtte en højere grad af respekt mellem personalet og de indsatte og de indsatte imellem. Det afgørende for, om en handling er upassende, er, om handlingen bidrager til en markant dårligere relation mellem den indsatte og personalet vurderet ud fra ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Upassende sprogbrug og adfærd i form af nonverbale ytringer kan have karakter af truende adfærd, der skaber utryghed hos ansatte og andre indsatte. Det er derfor direktoratets vurdering, at det af hensyn til orden og sikkerhed i fængsler og arresthuse er vigtigt, at sådanne ytringer fortsat er omfattet af muligheden for at ikende disciplinærstraf.

3. Disciplinærstraf udmåles ved brug af centralt fastsatte oversigter med de hyppigst forekommende disciplinære forseelser i henholdsvis arresthus, åbent fængsel og lukket fængsel. Oversigterne, som betegnes ”normalreaktionsskemaer”, indeholder en angivelse af, hvilket sanktionsniveau en given forseelse som udgangspunkt udløser. Det er også angivet, hvad sanktionsniveauet som udgangspunkt er i gentagelsestilfælde. Kriminalforsorgsområdet har således mulighed for inden for de enkelte forseelsesarter at udmåle selve straffen, så den passer til forseelsens alvor. Sanktionen skal konkret vurderes, og den skal være proportional med den begåede forseelse.

Kriminalforsorgens nye disciplinærstraffesystem trådte i kraft den 4. september 2023, og som led i indførelsen heraf blev – foruden de allerede eksisterende disciplinærstraffe advarsel, bøde og strafcelle – indført yderligere typer af disciplinærstraffe i form af midlertidigt udgangsforbud, midlertidig begrænsning af retten til besøg, midlertidig begrænsning af retten til brevveksling samt midlertidig begrænsning af retten til telefoni, jf. straffuldbyrdelseslovens § 68. I forbindelse med det nye disciplinærstraffesystem er der endvidere udarbejdet nye fælles normalreaktionsskemaer. Det bemærkes, at der med udgangspunkt i den bredere vifte af disciplinærstraffe foretages konkrete vurderinger af, hvilken sanktion der vil have en mærkbar og effektiv effekt for den enkelte indsatte.”